

Utlåtande Rotel I (Dnr 2017/000752)

Införande av kommunala trygghetsvakter

Motion (2017:26) av Lotta Edholm m.fl. (alla L)

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.
Motionen besvaras med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Föredragande borgarrådet Anna König Jerlmyr anför följande.

Ärendet

Lotta Edholm m.fl. (alla L) anför i en motion till kommunfullmäktige att flertalet allvarliga våldsbrott har begåtts i staden och att många invånare i ytterstaden upplever en otrygghet i vardagen. Vidare framkommer att polisen har en pressad arbetssituation. Motionärerna föreslår därför att stadsdelsnämnderna anställer minst 200 kommunala trygghetsvakter med ordningsvaktsförordnande för att upprätthålla tryggheten i avvaktan på en förändrad arbetssituation för polisen.

Beredning

Ärendet har remitterats till Stadsledningskontoret, Skarpnäcks stadsdelsnämnd, Spånga-Tensta stadsdelsnämnd, Södermalms stadsdelsnämnd, Fastighetsägarna Stockholm, Polisregion Stockholm och stiftelsen Tryggare Sverige. Fastighetsägarna Stockholm har ej inkommit med svar.

Stadsledningskontoret betonar att staden utifrån lokala förutsättningar ska fortsätta att utveckla trygghetsarbetet i nära samverkan med polisen och andra aktörer och anser att tydliga gränssnitt gentemot andra nyckelaktörer är centralt för att skapa långsiktigt fungerande förutsättningar.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd anser att ett övertagande av ansvar som tillhör polisväsendet inte skulle underlätta trygghetsarbetet utan innebära svårigheter i utförande och skapa otydlighet i gränsdragning mellan kommun och polis.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd följer utvecklingen i Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltning avseende att införa trygghetsvårdar med ordningsvaktsförordnande och föreslår att kommunstyrelsen inväntar utvärderingen av denna innan stadsdelsnämnderna får i uppdrag att anställa trygghetsvakter/vårdar med ordningsvaktsförordnande.

Södermalms stadsdelsnämnd anser att brottsbekämpning i första hand är ett polisiärt uppdrag och tillägger att inom Södermalms stadsdelsförvaltning drivs det långsiktiga trygghetsarbetet av Söderandan.

Polismyndigheten ser positivt på att även andra aktörer på olika sätt tar aktiv del i det lokala trygghetsskapande arbetet, men motsätter sig att eventuella ordningsvakter ges funktionsbeteckningen trygghetsvårdar, då det skulle skapa osäkerhet och otydlighet både bland ordningsvakterna själva och allmänheten om vilka uppgifter och befogenheter som en ordningsvakt har, samt vem som är ordningsvaktens förman.

Stiftelsen Tryggare Sverige konstaterar att landets kommuner har varit utlämnade till att klara sig själva eftersom en fungerande lokal polisverksamhet mer eller mindre aldrig levererats av den statliga polisen och redogör för hur detta kan lösas i sitt remissvar.

Mina synpunkter

Alla ska känna sig trygga att röra sig fritt i Stockholm oavsett var man befinner sig. Vi har under den här mandatperioden gjort historiska satsningar för ökad trygghet i staden. Det ska vi fortsätta med tills dess att vi ser resultat.

Vi måste jobba med både kortsiktiga och långsiktiga åtgärder för att stoppa kriminalitet här och nu men också för att bryta kriminalitetens och otrygghetens grogrund.

På kort sikt måste de kriminella individerna bort från våra gator och torg. Att agera mot våldsverkarna är ett polisiärt arbete som vi sett intensifierats kraftigt genom den särskilda insatsen Max. Jag har vid upprepade tillfällen uttalat mig om att jag vill se en blocköverskridande överenskommelse i riksdagen för att säkerställa tillräckliga resurser till polisen att agera mot gängen utan att annan brottsbekämpning blir lidande.

För att stärka tryggheten har vi skjutit till ytterligare medel för social verksamhet, lönesatsning till trygghetspersonal samt det lokala civilsamhället,

vilka gör viktiga insatser för att förebygga våld och öka tryggheten på gator och torg.

I enlighet med nödvändiga säkerhetskriterier bygger vi nu det polishus i Järva som försvann under den borgerliga mandatperioden.

För att komplettera det polisiära arbetet har vår majoritet prioriterat säkerhet och ordning. Vi har ökat det ordinarie anlitaandet av väktare och ordningsvakter kraftigt i jämförelse med den föregående mandatperioden. Utöver det har vi dessutom adderat en satsning på mobila team av ordningsvakter som ska kunna verka på otrygga platser vid behov.

Det är viktigt att gränsdragningen mellan de polisiära och kommunala uppgifterna förblir tydliga och att stadens trygghetsskapande insatser kan finansieras långsiktigt. I dessa avseenden lämnar motionen flera frågor obesvarade, vilket även polisens yttrande signalerar. I motionen framförs dels att ordningsvakterna inte ska överta fler polisiära uppgifter, men samtidigt att kommunstyrelsen ska begära kompensation för de omfattande kostnaderna hos regeringen. Vår majoritet har hela tiden varit tydlig, ordningsvakter ska inte ersätta poliser eller överta ytterligare polisiära uppgifter, utan agera som trygghetsskapande komplement. Jag kommer fortsätta kräva stärkt polisiär närvaro och skärpta polisiära resurser i Stockholms brottsutsatta områden och hade gärna sett att även motionärerna ställde sig bakom mina uttalanden om att en blocköverskridande uppgörelse om detta i riksdagen är nödvändig. Stockholmarna måste kunna räkna med att riksdagen skjuter till de resurser som myndigheten behöver, nu och över framtida mandatperioder.

När det gäller de trygghetsskapande insatser som ligger inom det kommunala uppdraget är långsiktighet en förutsättning, något som också polisen lyfter fram i sitt yttrande. Då krävs en stadigvarande finansiering, vilket inte är kompatibelt med motionsförslaget eller de osynkade förslag på skattesänkningar som karakteriserat allianspartiernas budgetreservationer.

En fråga som motionen också väcker är vad Liberalerna säger om det krav som Moderaterna driver, både nationellt och lokalt, om att överlåta fler polisiära uppgifter till ordningsvakter. Kommer Liberalerna att ställa sig bakom detta eller ansluter de sig till vår majoritetslinje?

Stadens trygghetsskapande arbete är av högsta prioritet och jag välkomnar att vi för en bred diskussion om insatserna. Men istället för att skapa oordning i gränsdragningen mellan kommunala och polisiära uppgifter måste de förbli tydliga, inte minst för att vi ska kunna stärka vår samverkan med polisen ytterligare och förstärka den gemensamma kraften i våra insatser för ett tryggare Stockholm. Förutom det som redan nämnts ovan skapas ytterligare otydlighet av det faktum att motionen även inflikar att Stockholms

skattebetalare ska finansiera poliser, utan förklaring om detta innebär krav på ytterligare omorganisering inom myndigheten eller hur stadens roll i det skulle se ut.

Trygghetsfrågorna är för viktiga för att inte hanteras med största möjliga skärpa och tydlighet. Det är bra att det finns en bred samsyn över blockgränserna om att det trygghetsskapande arbetet är prioriterat och behöver utvecklas, det ska vi fortsätta med tills vi ser resultat.

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Motionen

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarrådet Lotta Edholm (L) enligt följande.

Jag föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Motion om införande av kommunala trygghetsvakter av Lotta Edholm m.fl. (alla L) bifalls.
2. Därutöver anför följande.

Finansborgarrådet Wanngård har i flera år under mandatperioden inte velat ta problemen med stockholmars otrygghet på allvar. Fram till för en kort tid sedan ville hon i intervjuer inte tillstå att det behövdes fler ordningsvakter i Stockholms stadsdelar. Vi välkomnar hennes omsvängning, men konstaterar att omfattningen av stadens insatser kommer för sent, och är alldeles för blygsamma.

För sent därför att modellen med ett gemensamt förordnandeområde över hela staden, något som inte förefaller ordentligt utrett, nu har stoppats av polisen. Det hade kunnat undvikas om finansborgarrådet följt problematiken mer noggrant och lyssnat på oss tidigare. Då hade man sannolikt hunnit samråda kring hur detta skulle utformas praktiskt. Nu står vi i en situation där arbetet måste göras om.

För blygsamma därför att det inte räcker, givet behovet, med ett fåtal mobila vakter som ska arbeta på otrygga platser ”vid behov”. Som så många experter på området framhåller, måste arbetet med att vända otrygga platser vara långsiktigt och uthålligt. De som vid sidan av polisen ska upprätthålla tryggheten måste känna till platsen och människorna, bygga förtroende och ha goda kontaktytor mot de som lokalt verkar i området. Därför föreslår vi 200 trygghetsvakter som kan arbeta lokalt och uthålligt till dess att staten tar sitt ansvar för en poliskår med tillräckliga resurser. Vi gör det för att vi anser att även kommunala politiker måste ta ansvar för sina invånare, när staten genom en överbelastad poliskår inte tar sitt fulla ansvar. Detta är något som boende och handlare på många håll i staden har larmat om, bett om och engagerat sig för att få.

Vid sidan av en personell förstärkning för att markera samhällets närvaro och kunna skapa trygghet i stadsmiljön, behöver sociala trygghetssystem rustas och otrygga bostadsområden behöver byggas om. Vi liberaler har föreslagit en förstärkning av socialtjänsten, i synnerhet de som arbetar med barn och unga, och en långsiktig trygghetsmiljard fram till 2028 för att bygga bort mörka, felplanerade och otrygga platser runt om i Stockholm. Arbetet behöver bedrivas av staden och lokala aktörer i förening, inte minst genom att stödja framväxten av BID:s, genom lokal platssamverkan.

För oss liberaler är trygghet en frihetsfråga – den som inte känner sig trygg där han eller hon bor, den som inte vågar lita på att polisen kommer när det behövs och att samhället hjälper den som behöver, kan inte leva ett fritt liv. Vi konstaterar att Socialdemokraterna har tigit i frågan tills det av diverse skäl blivit ohållbart. Det hade varit klädsamt om majoriteten, istället för att försöka blanda bort korten, hade lyssnat på oss och presenterat en långsiktig och ansvarstagande politik i denna för stockholmarna så avgörande fråga. Alla har rätt till trygghet och frihet.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Motionen besvaras med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Stockholm den 16 maj 2018

På kommunstyrelsens vägnar:
KARIN WANNGÅRD

Ulrika Gunnarsson

Reservation anfördes av Lotta Edholm (L) med hänvisning till Liberalernas reservation i borgarrådsberedningen.

Remissammanställning

Ärendet

I en motion till kommunfullmäktige lyfter Lotta Edholm m.fl. (alla L) att flertalet allvarliga våldsbrott har begåtts i staden och att många invånare i ytterstaden upplever en otrygghet i vardagen. Vidare framkommer att polisen har en pressad arbetssituation. Motionärerna föreslår därför att stadsdelsnämnderna anställer minst 200 kommunala trygghetsvakter med ordningsvaktsförordnande för att upprätthålla tryggheten i avvaktan på en förändrad arbetssituation för polisen.

Trygghetsvakterna ska utgöra en kompletterande, närvarande och trygghetsskapande kraft som inte är att likställa med poliser. Trygghetsvakterna ska inte bekämpa grövre brottslighet. Finansieringen och fördelningen av medel för införandet av trygghetsvakter mellan stadsdelsnämnderna föreslås kommunstyrelsen ansvara för och motionärerna framhåller att Stockholms stad bör begära kompensation för kostnaderna från regeringen.

Beredning

Ärendet har remitterats till Stadsledningskontoret, Skarpnäcks stadsdelsnämnd, Spånga-Tensta stadsdelsnämnd, Södermalms stadsdelsnämnd, Fastighetsägarna Stockholm, Polisregion Stockholm och stiftelsen Tryggare Sverige. Fastighetsägarna Stockholm har ej inkommit med svar.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 9 oktober 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret vill understryka vikten av att invånare känner sig trygga i alla delar av staden. Kommunfullmäktiges mål om levande och trygga stadsdelar är en central del i stadens arbete för ett Stockholm som håller samman.

Stadsledningskontoret vill betona att staden utifrån lokala förutsättningar ska fortsätta att utveckla trygghetsarbetet i nära samverkan med polisen och andra aktörer. Stadsledningskontoret anser att tydliga gränssnitt gentemot andra nyckelaktörer är centralt för att skapa långsiktigt fungerande förutsättningar. En nära samverkan med en tydlig rollfördelning kan också bidra till ökat förtroende för

respektive profession och dess uppdrag. Motionärernas förslag väcker frågor kring den kommunala kompetensen och gränsdragningar gentemot andra myndigheter och oklarheter kring finansieringen kvarstår, vilket riskerar att missgynna det långsiktiga arbetet lokalt.

Stadsledningskontoret kan konstatera att staden redan idag använder ordningsvakter vid särskilda tillfällen eller i anslutning till avgränsade verksamheter. Motionens omfattande förslag är en för staden ny typ av användning av trygghetsvakter och utgår inte från lokala förutsättningar. Sammantaget kan förslaget i sin utformning skapa osäkerhet kring kommunens grundläggande uppgift i trygghetsarbetet som utgår ifrån motiverande och förebyggande arbete. Stadsledningskontoret konstaterar också att förslagets genomförande skulle innebära mycket stora kostnader för staden.

Grunden för att välja effektiva åtgärder som skapar trygghet i ett område är att ha kunskap om de lokala problemen och deras möjliga orsaker. En sådan kunskap ger vägledning för valet och utformningen av aktiviteter och åtgärder. Den befintliga samverkansstruktur som finns övergripande och lokalt inom staden möjliggör ett strukturerat brottsförebyggande arbete. Det trygghetsskapande arbetet utvecklas kontinuerligt i samverkan med nyckelaktörer.

I staden arbetar stadsdelsförvaltningar och flera fackförvaltningar i samverkan med polis, civilsamhället och andra aktörer med att på olika sätt minska ordningsstörningar och försvara genomförandet av brott genom bland annat trygghetsvandringar, grannsamverkan, nattvandringar, vårda den offentliga miljön i parker och bostadsområden och se över belysning och förändringar i gatumiljön för att minska tomma outnyttjade ytor.

En gemensam mötesform där det strategiska brottsförebyggande arbetet är huvudfrågan är de lokala brottsförebyggande råden som finns i stadens stadsdelsnämnder. Här diskuteras det samordnade brottsförebyggande arbetet lokalt utifrån samlade resurser och den lokala problembilden. Representanter som ingår kan variera, men lokal polis och socialtjänst deltar alltid, skolan är ofta en aktör. Andra aktörer som kan ingå är bostadsbolag, fastighetsägare, fackförvaltningar, näringsliv, brandförsvaret och civilsamhället. Stadsledningskontoret vill poängtera att det är utifrån dessa forum och lokala perspektiv som förslag kring ökad trygghet bör initieras för bästa resultat.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta att Lotta Edholm (L) med fleras motion om kommunala trygghetsvakter anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Skarpnäcks stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 24 augusti 2017 följande.

Detta tjänsteutlåtande överlämnas till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Reservation anfördes av Jessica Sjönell (L), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Ewa Larsson m.fl. (alla MP), Claes Elmgren m.fl. (alla S) och Tina Kratz m.fl. (V), *bilaga 1*.

Skarpnäcks stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 5 juli 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Trygghet har länge varit en prioriterad fråga inom förvaltningen som arbetat aktivt genom lokalt områdesarbete, community work. Det förebyggande arbetet är utformat utifrån samverkan med civilsamhälle och lokalt näringsliv för att skapa ordning och trygghet för medborgare inom ramen för förvaltningens uppdrag.

Anställningen av kommunala trygghetsvakter med ordningsvaks förordnande skulle som det framförts i motionen, innebära ett övertagande av ansvar som tillhör polisväsendet. Förvaltningen ser inte att en sådan åtgärd skulle underlätta trygghetsarbetet utan innebära svårigheter i utförande och skapa otydlighet i gränsdragning mellan kommun och polis.

Generellt anser förvaltningen att preventivt arbete ska bedrivas utifrån gällande lagstiftning och ansvarsområde för att säkerställa tydliga och goda förutsättningar och villkor för såväl medborgare som anställda.

Förvaltningen föreslår att nämnden beslutar att överlämna detta tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på motionen.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 21 september 2017 följande.

1. Spånga-Tensta stadsdelsnämnd beslutar att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen till Finansroteln.
2. Spånga-Tensta stadsdelsnämnd beslutar om omedelbar justering.

Särskilt uttalande gjordes av Bengt Porseby (L), *bilaga 1*.

Spånga-Tensta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 14 augusti 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Det finns ett flertal pågående trygghetskapande åtgärder på olika nivåer som samverkar för att öka tryggheten i stadsdelsområdet.

Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning har ett väl utvecklat samarbete i form av ett samverksavtal med polisen för ökad trygghet och minskad kriminalitet. Syftet med samverkansavtalet är att polisen och kommunen gemensamt ska utveckla och stärka den verksamhet som berör båda parternas ansvarsområde. Parterna ska samordna sina resurser för att öka tryggheten genom att skapa effektiva och enhetliga samverkansstrukturer och konkretisera sina åtaganden utifrån sina respektive ansvarsområden.

Trygghet är ett prioriterat område inom det lokala utvecklingsprogrammet (LUP). Arbetet i LUP är långsiktigt och bygger på samverkan mellan olika aktörer. Regelbundna samverkansmöten genomförs i syfte att dela information samt identifiera och analysera problem i syfte att vidta åtgärder som minskar otryggheten och kriminaliteten i stadsdelsområdet. Det är deltagare från centrala förvaltningar i Stockholm Stad, fastighetsägare, företagarföreningar, polisen samt civilsamhället.

Stadsdelsnämnden i Spånga-Tensta har ett etablerat lokalt Brottsförebyggande Råd där nämnden tillsammans med trafikkontoret, utbildningsförvaltningen, fastighetsägare, polisen och förvaltningen träffas vid fyra tillfällen varje år delar information mellan varandra om otrygga förhållanden i stadsdelsområdet.

Vidare har stadsdelsförvaltningen anställt sex medborgarvärdar som dagligen besöker de platser som upplevs otrygga. Det är Tensta Centrum, Hjulsta Torg, Bromstensplan samt Spånga Station. Medborgarvärdarna anställdes i november 2016 och har sedan dess etablerat en mycket god dialog med företag, handlare och medborgare på dessa platser.

Förvaltningen följer utvecklingen i Kista-Rinkeby stadsdelsförvaltningen sedan nämndens beslut om att införa trygghetsvärdar med ordningsvaktsförordnande. Efter fattat beslut, där Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd avsatte 1,5 miljoner för en försöksperiod på tre månader, har Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltning ännu inte genomfört den upphandling som krävs för att starta försöksperioden. Det finns därför inga resultat att redovisa huruvida metoden påverkar tryggheten eller inte.

Förvaltningen anser att kommunstyrelsen ska invänta den utvärdering som Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltning kommer att överlämna till Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd efter avslutad försöksverksamhet, innan stadsdelsnämnderna får i uppdrag från att anställa trygghetsvakter/värdar med ordningsvaktsförordnande. I och med detta resonemang faller därför motionärernas förslag att kommunstyrelsen ska tillskriva regeringen och begära att Stockholm stad får kompensation för kostnaderna för satsningen på trygghetsvakter/värdar.

Södermalms stadsdelsnämnd

Södermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 24 augusti 2017 att stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av Christoffer Järkeborn m.fl. (alla M) och Anne-Lie Elfvärn (L), *bilaga 1*.

Södermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 14 juni 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen anser att brottsbekämpning i första hand är ett polisiärt uppdrag. Samtidigt kan förvaltningen konstatera att det är ett gemensamt ansvar för olika aktörer att arbeta långsiktigt för att öka tryggheten i staden.

Inom Södermalms stadsdelsområde finns det lokala brottsförebyggande rådet "Söderandan" som är ett nätverk bestående av nära 1 200 medlemmar. Medlemmarna är företagare, myndigheter, organisationer, fastighetsägare, föreningar och samfund inom stadsdelsförvaltningens område. Arbetet i Söderandan leds av en samordnare från stadsdelsförvaltningen och stadsdelsnämndens ordförande är ordförande i styrgruppen. Förutom representanter från stadsdelsförvaltningen ingår även representanter från polisen, räddningstjänsten och utbildningsförvaltningen. Målet för Söderandan är att minska brottsligheten och öka tryggheten för boende, butiker, restauranger och besökare men också att det ska bli ett renare och grönare Södermalm.

Södermalms stadsdelsförvaltning har en samverkansöverenskommelse med lokalpolisområde Södermalm som löper till och med augusti 2018. Till grund för överenskommelsen ligger en gemensam lägesbild som arbetats fram av stadsdelsförvaltningen och polisen. Målet med överenskommelsen med polisen är minskad brottslighet och ökad trygghet i lokalsamhället.

Även förvaltningens uppsökare och socialförvaltningens uppsökarteam arbetar förebyggande och trygghetsskapande inom stadsdelsområdet och lämnar regelbundet rapporter till socialtjänsten.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Polisregion Stockholm

Polisregion Stockholms yttrande daterat den 25 september 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Polismyndigheten ser positivt på att även andra aktörer på olika sätt tar aktiv del i det lokala trygghetsskapande arbetet. Användande av ordningsvakter kan vara ett sådant sätt. Polismyndigheten vill även lämna följande synpunkter.

Av polislagen (1984:387) följer att det är Polismyndigheten som har det övergripande ansvaret för allmän ordning och säkerhet. Som ett led i den verksamheten får Polismyndigheten förordna ordningsvakter, vilka har till uppgift att medverka till att upprätthålla allmän ordning. Ordningsvakten har också lydnads- och informationsskyldighet gentemot Polismyndigheten.

Det är möjligt att anlita ordningsvakter för andra platser än de som följer av huvudregeln i 2 § lagen (1980:578) om ordningsvakter (LOV). I dessa fall måste Polismyndigheten göra en prövning enligt 3 § LOV av dels om det ska anses finnas ett särskilt behov, dels om bevakning med ordningsvakter ska anses vara påkallat ur allmän synpunkt.

De platser som beskrivs i motionen omfattas inte av huvudregeln i 2 § LOV utan måste bedömas enligt de kriterier som är uppställda enligt 3 § LOV. Möjligheten att använda ordningsvakter på ett sådant särskilt avgränsat område är därför avhängigt av Polismyndighetens beslut i det enskilda fallet.

Den ordning som har blivit vanlig, och som är att föredra, är att Polismyndighetens särskilt utsedda kommunpoliserna i dialog med kommunen tar fram ett gemensamt förslag, vilket också omfattar planer för hur Polismyndigheten vid behov ska kunna styra och arbetsleda ordningsvakter så att den ordningshållning som bedrivs följer de övergripande intentioner och planer som Polismyndigheten lokalt har tagit fram. Genom en sådan dialog kan arbetet starta i rätt ordning, dvs. att kommunen får någon form av besked om det över huvud taget finns förutsättningar för att kunna anlita ordningsvakter. I sammanhanget anser Polismyndigheten att det finns ett långsiktigt perspektiv om kommunen väljer att gå vidare med att använda ordningsvakter utifrån förslaget. Detta för att säkerställa långsiktighet i det trygghetsskapande arbetet och för att ge bra förutsättningar för en god samverkan med den lokala polisen.

Polismyndigheten motsätter sig att eventuella ordningsvakter ska ges funktionsbeteckningen trygghetsvårdare. Begreppet ordningsvakt är definierat av lagstiftningen för ett särskilt syfte där också polisens förmanskap över ordningsvakter är reglerat. Att ge en ordningsvakt en kompletterande benämning som trygghetsvård skulle skapa osäkerhet och otydlighet både bland

ordningsvakterna själva och allmänheten om vilka uppgifter och befogenheter som en ordningsvakt har, samt vem som är ordningsvaktens förman.

Stiftelsen Tryggare Sverige

Stiftelsen Tryggare Sveriges yttrande daterat den 20 september 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Bakgrund

Stiftelsen har under snart 10 års arbete vid ett otal tillfällen framfört uppfattningen att utgångspunkten för all brottsbekämpning och allt brottsförebyggande arbete är att det finns en tillgänglig polis i lokalsamhället. Den samlade internationella polisforskningen har i princip också företrätt en sådan uppfattning; sedan snart 30 år tillbaka har forskningsfronten varit enad om att utan en närvarande lokal polis (Community Policing på engelska) så saknas själva grunden både för brottsbekämpning och lokalt brottsförebyggande arbete.

Att det saknats poliser i lokalsamhället/ute i kommunerna har också mer eller mindre varit en verklighet i vårt land. Efter förstatligandet av polisen 1965 har det varit mycket svårt, eller i princip omöjligt, att få tillstånd en fungerande lokal polisverksamhet i våra kommuner. Den statliga polisen har, på olika sätt och med olika förklaringar, kommit undan med att istället tillhandahålla polisverksamhet med mobila utryckningsenheter och en centraliserad brottsutredningsverksamhet, och utan att den samlade förmågan hos denna myndighet någon gång fått diskuteras för att istället ersättas av ständigt närvarande krav på ökat antal enskilda polistjänster (centraliseringen har drivits på och blev total genom den nyss genomförda s.k. polisreformen). Kommunerna har varit utlämnade till att klara sig själva eftersom en fungerande lokal polisverksamhet mer eller mindre aldrig levererats av den statliga polisen. Detta faktum är antagligen den största anledningen till att brottsutvecklingen pekat åt fel håll under mycket lång tid.

Denna bristande organisationsform har alltså i princip förvärrats efter polisreformen som började fungera skarpt fr.o.m. den 1 januari 2015. Nu, snart tre år efter sjösättningen av reformen finns i princip fortfarande inga lokala poliser tillgängliga dygnet runt ute i våra kommuner eller i våra polisområden. Trots starka löften om att bygga den nya polisorganisationen ”underifrån” så har vi nu fått facit på att det blev tvärtom; man bemannade centrala enheter först så att det till sist saknades poliser att bemanna de viktiga närpolis- och eller områdespolisbefattningarna – och detta trots att statsmakterna säger sig ha tillfört 3000 nya polistjänster under utredningstiden.

Allmänt om denna motion

De frågeställningar som nu lyfts i denna motion är alltså på inget sätt är specifika för just huvudstaden. Motsvarande situation torde i princip föreligga i hela landet

oavsett om vi talar om storstäder eller glesbygdsområden. Den bokstavligt livsnödvändiga lokala polisen som löser vardagsproblemen för invånarna och därmed hjälper till att upprätthålla deras livskvalitet och tilltro till rättsstaten saknas mer eller mindre över hela landet. Värst är situationen i 61 av Polismyndigheten själv utpekade s.k. utsatta områden (varav Stockholms kommun har sju), där läget t.o.m. sägs vara ”akut”. Där har det redan skett en ”kriminaliserande process som med tiden får så stort genomslag att ett helt bostadsområde påverkas och alternativ social ordning skapas”.

Trots det statliga monopolet inom detta område verkar det ändå inte finnas någon nationell strategi med åtföljande nationella planer och riktade statsbidrag för hur dessa områden ska kunna komma tillbaka till en mer normal ordning (se bl.a. Statskontorets delrapport 2017:10, ombildningen till en sammanhållen polismyndighet).

Våra synpunkter

1. Inledningsvis vill därför stiftelsen uttala att vi har full förståelse – och vi uttrycker respekt för- att man på kommunal nivå försöker omsätta denna maktlöshet i olika förslag att själva försöka komma tillrätta med situationen- eller i vart fall försöka förbättra den-, t.ex. genom de förslag som denna remiss tar upp.

Vi menar alltså att en kommun redan i dagsläget har skyldighet att på alla sätt försöka förbättra situationen för invånarna även om det i princip är staten som i detta fall har brustit. Och även om staten inte tillskjuter medel för att hjälpa en kommun så måste kommunen själv agera; det blir t.ex. omöjligt politiskt att skylla på formella hinder för att vara passiv och bara vänta på att ytterligare stadsdelar blir klassade av polisen som s.k. utsatta områden. Rent formellt kan en kommun alltid skylla på att man inte har skyldighet att agera inom detta kompetensområde, som ju tillhör staten. Men i praktiken blir detta allt mer omöjligt eftersom verkligheten kommer ifatt (se t.ex. Statskontorets delrapport ovan). Enligt vår uppfattning måste därför en kommun själv försöka göra något när situationen är så bedrövlig som sägs i motionen. Det förhållandet att kommunerna också sedan snart 20 år har ansvaret för de som drabbas av brott (”brottsofferansvaret”, se Socialtjänstlagen kap.

10)indikerar ju att man inte kan vänta på att situationen ska bli ändå värre. Att alltså behöva vänta tills kommuninnevånarna blir ”brottsoffer” är inte acceptabelt; man måste försöka agera på sätt så att detta minimeras så långt som möjligt. Också det förhållandet att vi i vårt land under innevarande år sjösatt både ett lokalt brottsförebyggande program (”Tillsammans mot brott”) och en Nationell säkerhetsstrategi gör ju att det inte är acceptabelt att bara sitta still i båten; en kommun måste agera om man hamnat i ett läge som det som beskrivs i motionen.

2. Betr. namnet kommunala trygghetsvakter med ordningsvaktsbefogenheter menar vi att det är mindre lämpligt, eller mer rakt på sak, felaktigt. Ordningvakter ska biträda polisen med ordningshållning och får enligt sin instruktion inte arbeta med annan verksamhet. Om man vill att staden ska ”göra vad vi kan för att upprätthålla tryggheten”, ja, då måste detta begrepp definieras; vad menar man egentligen? Vår

erfarenhet är att det finns en massa missuppfattningar i denna del och ordet ”trygghet” kan betyda allt och inget. Ofta används ordet ”trygghet” istället för det mer rättvisande, nämligen ”säkerhet”. Om dessa ord eller begrepp inte definierats så kommer verksamheten definitivt inte att fungera. I sammanhanget finns ju också ”väktare”, som oftast används för att bevaka områden eller saker, inte personer. Sammanfattningsvis i denna del: är motionärerna ute efter att det är polisen som ska få hjälp så torde enklaste vara att använda sig av ordningsvakter. Institutet är väl känt och torde inte i sig skapa nya problem. Om det inte är ordningshållning som är problemet, ja då kanske det är väktare som skulle passa bäst.

3. Om vi uppfattat motionen rätt så föreslår man att det sammantaget i hela Stockholm ska anställas minst 200 trygghetsvakter och med detta antal (denna ”kraftig(a) ökning i skala”) vill man åstadkomma en ”märkbar skillnad”. Vi frågar oss då hur dessa 200 ska fördelas över staden och dygnet? På ren svenska; hur långt räcker dessa till om de ska tjänstgöra 24/7? Självklart är 200 bättre än inga men vi menar att det ärligaste är att redan från början klara ut vilken ”förmåga” som dessa 200 kan bidra med, allt för att inte väcka förhoppningar hos invånarna som blir svåra att leva upp till. I sammanganget vill vi erinra om det förslag till lokalt brottsförebyggande program som stiftelsen tog fram till Almedalen 2014 (”Från ord till handling- Ett nationellt brottsförebyggande program”). I det programmet menar vi att den statliga polisen bör som minimum hålla en utpekad ”närrpolis” per 5000 invånare i varje kommun. Men dessutom, för att skapa verklig säkerhet för invånarna, bör kommunen själv bidra med en brottsförebyggare och en brottsofferstödare på samma invånarantal och med samma geografiska ansvarsområde som närrpolisen. I de s.k. utsatta områdena föreslår vi att polistätheten ökas. Kanske kan det programmet ge ytterligare ideer som staden kan ha nytta av när denna motion och motsvarande frågeställningar diskuteras, varför programmet biläggs här. (xxxx).

4. Vi tror också att det vore bra att redan från början försöka sätta en prislapp på vad en sån här satsning skulle kosta; vår erfarenhet är att det är bättre att vara helt öppen i denna del redan från början så att den diskussion som kan följa blir så relevant som möjligt. I vårt land finns sällan några siffror på vad brottsligheten kostar varför ”satsningar” som den nu föreslagna lätt blir föremål för missförstånd eftersom de kan vara svåra att relatera ekonomiskt till vad man kan ”tjäna på” en satsning av detta slag. Vi tror att det finns stora pengar att spara in för en kommun på att arbeta med brottsförebyggande verksamhet av olika slag; brottsligheten kostar antagligen mycket mer än vad man i förstone tror, se t.ex. studier av docenten Nilsson avseende Södertälje kommun.

5. Vår erfarenhet är att för det ändamål som nu diskuteras så är det klokt att redan på förhand ta höjd för att de trygghetsvakter (eller vad de nu borde kallas, se p. 2 ovan) bör få en specifik vidareutbildning för att klara av det arbete som motionärerna tänker sig. Även om de har lång erfarenhet som ordningsvakter eller väktare är det klokt att satsa lite extra medel på att hjälpa dem att förstå hur staden vill att man ska uppträda i de mycket svåra situationer som de kan komma att

hamna i. Om staden väljer ordningsvakter så är deras uppdrag mycket strikt regelstyrt redan från början så där måste staden vara försiktig. Men att ge extra information och utbildning om hur staden vill att samordning och samverkan ska ske etc. är säkert mycket välkommet och viktigt för att uppnå de resultat som motionärerna är ute efter.

6. Ledning och chefskap över de föreslagna vakterna är avgörande för framgång. Organisation, system och processer måste klaras ut i detalj för att verksamheten ska fungera. Med tanke på de svåra arbetsuppgifter som vakterna kan hamna i måste man därför veta vad som är stadens ansvar, vad som är stadsdelarnas ansvar, vad som är Polismyndighetens ansvar och hur tänker Stockholmspolisen omsätta detta, vad som är ansvaret hos de arbetsgivare som anställer vakterna, var det minutoperativa operativa ansvaret ligger och hur det ska utövas, hur rapporteringsvägarna ska se ut, vad som gäller för uniformering, användning av tvångsmedel, kameror m.m. Erfarenhetsmässigt är det i dessa detaljer som möjligheterna till framgång ligger, eller motsatsvis, risken för bakslag öppnar sig.

Reservationer m.m.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Jessica Sjönell (L) enligt följande.

1. Att avslå förvaltningens förslag till beslut.
2. Att som svar på remissen anför följande:

Stockholm har den senaste tiden skakats av flera allvarliga våldsdåd. Många medborgare upplever en otrygghet i sin vardag. Handlare i stadsdelen och framförallt Skarpnäck varslar om en oacceptabel situation med rån, hot och stök. Under sommaren har vi skakats av nyheter om flera skjutningar och illgärningar i vårt område.

Situationen för polisen är extremt pressad och det är svårt att bemanna polisen enligt de planer som finns. I avvaktan på att regeringen tar sitt ansvar och tillförsäkrar en hållbar situation för polisen i Stockholmsområdet måste vi ändå göra vad vi kan för att upprätthålla tryggheten. Vi föreslår att stadsdelsnämnd anställer minst 200 kommunala trygghetsvakter med ordningsvaks förordnande. Kommunstyrelsen bör ta det centrala ansvaret för finansiering av vakterna.

Ordningsvakter är inte poliser: de har inte polisens befogenheter, utrustning eller utbildning, och de ska inte användas för att bekämpa grovre brottslighet, utan vara en närvarande, trygghetsskapande kraft i vardagen. Det är självklart viktigt att kommunala trygghetsvakter samarbetar nära med polisen, stadsdelsförvaltningen, andra offentliga myndigheter och civilsamhället.

Om Stockholms stad skulle börja anställa kommunala trygghetsvakter skulle det innebära att staden tar över en del av det ansvar som i den svenska förvaltningsmodellen normalt åvilar polisen och därmed staten. Stockholms stad bör därför tillskriva regeringen och begära kompensation för kostnaderna för satsningen på trygghetsvakter.

Särskilt uttalande gjordes av Ewa Larsson m.fl. (alla MP), Claes Elmgren m.fl. (alla S) och Tina Kratz m.fl. (V) enligt följande.

Vi instämmer till fullo i förvaltningens bedömning i fråga om lokala trygghetsvakter. Utgångspunkten för ytterligare trygghetssatsningar från stadens sida måste vara att än mer stärka det preventiva arbetet som vänder sig främst till barn och unga. Stadsdelen arbetar också för att öka sin samverkan inom staden och med andra viktiga aktörer, bl. a när det gäller arbete med unga vuxna, hedersrelaterat våld och för jämställdhet.

Vidare menar vi att första prioritet måste vara att ge Polismyndigheten förutsättningar att genomföra sitt uppdrag givet den stora omorganisation som genomförts i politisk konsensus, men som dessvärre lett till negativa konsekvenser i

stadsdelen i fråga om det tidigare väldigt nära och omtyckta lokala polisiära samarbetet.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av Bengt Porseby (L) enligt följande.

Att som svar på remissen anföra följande.

Stockholm har den senaste tiden skakats av flera allvarliga våldsdåd. Situationen för polisen är extremt pressad och det är svårt att bemanna polisen enligt de planer som finns.

Samtidigt upplever många medborgare i ytterstaden en otrygghet i sin vardag. Handlare i ytterstaden varslar om en oacceptabel situation med rån, hot och stök. Kvinnor känner sig otrygga och vågar inte vistas på offentliga platser.

Under sommaren har det inträffat en rad allvarliga incidenter på Spånga IP, det senaste i raden är stenkastning mot Spångas damlag vid träning. Det har också kommit till vår kännedom att ett av pojklagen i Spånga fått sin träning attackerad av smällare och fått avsluta träningen. Det är en fullständigt oacceptabel situation att aktiva, tränare och föräldrar inte ska kunna vistas på Spånga IP utan att bli utsatta för trakasserier och stenkastning, dessutom ska de agera poliser.

Lösningen kan därför inte vara att poliser kontinuerligt ska lägga sina resurser på att patrullera Spånga IP för att säkerställa trygghet.

I avvaktan på att regeringen tar sitt ansvar och tillförsäkrar en hållbar situation för polisen i Stockholmsområdet måste Stockholms stad göra vad vi kan för att upprätthålla tryggheten. Vi föreslår att stadsdelsnämnderna anställer minst 200 kommunala trygghetsvakter med ordningsvaks förordnande. Kommunstyrelsen bör ta det centrala ansvaret för finansiering av vakterna.

Ordningsvakter är inte poliser: de har inte polisens befogenheter, utrustning eller utbildning, och de ska inte användas för att bekämpa grovre brottslighet, utan vara en närvarande, trygghetsskapande kraft i vardagen. Det är självklart viktigt att kommunala trygghetsvakter samarbetar nära med polisen, andra offentliga myndigheter och civilsamhället.

Om Stockholms stad skulle börja anställa kommunala trygghetsvakter skulle det innebära att staden tar över en del av det ansvar som i den svenska förvaltningsmodellen normalt åvilar polisen och därmed staten. Stockholms stad bör därför tillskriva regeringen och begära kompensation för kostnaderna för satsningen på trygghetsvakter.

Södermalms stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Christoffer Järkeborn m.fl. (alla M) och Anne-Lie Elfvén (L) enligt följande.

Att som svar på remissen anföras följande.

Stockholm har den senaste tiden skakats av flera allvarliga våldsdåd. Situationen för polisen är extremt pressad och det är svårt att bemanna polisen enligt de planer som finns.

Samtidigt upplever många medborgare i ytterstaden en otrygghet i sin vardag. Handlare i ytterstaden varslar om en oacceptabel situation med rån, hot och stök. Kvinnor känner sig otrygga och vågar inte vistas på offentliga platser. Vi har också problem i innerstaden och på Södermalm med exempelvis Tanto och kring Medborgarplatsen vilket visar på att otryggheten inte är isolerad till ytterstaden.

I avvaktan på att regeringen tar sitt ansvar och tillförsäkrar en hållbar situation för polisen i Stockholmsområdet måste Stockholms stad göra vad vi kan för att upprätthålla tryggheten. Vi föreslår att stadsdelsnämnderna anställer ett större antal kommunala trygghetsvakter med ordningsvaks förordnande. Kommunstyrelsen bör ta det centrala ansvaret för finansiering av vakterna.

Ordningsvakter är inte poliser: de har inte polisens befogenheter, utrustning eller utbildning, och de ska inte användas för att bekämpa grövre brottslighet, utan vara en närvarande, trygghetsskapande kraft i vardagen. Det är självklart viktigt att kommunala trygghetsvakter samarbetar nära med polisen, andra offentliga myndigheter och civilsamhället.

Om Stockholms stad skulle börja anställa kommunala trygghetsvakter skulle det innebära att staden tar över en del av det ansvar som i den svenska förvaltningsmodellen normalt åvilar polisen och därmed staten. Stockholms stad bör därför tillskriva regeringen och begära kompensation för kostnaderna för satsningen på trygghetsvakter.